

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:  
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00255&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.  
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

# Настанова 00255. Сифіліс

Автор: Eija Hiltunen-Back  
Редактор оригінального тексту: Heidi Alenius  
Дата останнього оновлення: 2017-05-24

## Основні відомості

- Підозра на сифіліс повинна бути підтверджена за допомогою серологічних методів дослідження, а пацієнт повинен бути пролікований найефективнішими антибактеріальними препаратами.
- Сифіліс - інфекційне захворювання, яке потребує спеціального обліку. Лікування хворих на сифіліс та виявлення контактних осіб повинно проводитися в спеціалізованих диспансерах (дерматовенерологічних) або в інших експертів.

## Етіологія та шляхи передачі

- Збудник - спірохета *Treponema pallidum*.
- Легко передається статевим, а також вертикальним (від матері до дитини) шляхами.
- Без лікування хворий на сифіліс є контагіозним протягом 2 років.
- Нелікований сифіліс у вагітної жінки може передаватися плоду на всіх стадіях хвороби.

## Клінічна картина

- Безсимптомний інкубаційний період триває протягом 3-4 тижнів, після чого у двох третин пацієнтів з'являються видимі симптоми.

1. Первинні симптоми (локальна інфекція)
  - Твердий шанкр (безболісна тверда виразка, див. зображення [\[зображення 00266\]](#) Primary syphilis (lues p...)) на статевих органах, іноді може бути також в ділянці ануса або ротової порожнини
  - Безболісне збільшення регіонарних лімфатичних вузлів
2. Вторинний період настає через 6-8 тижнів після контакту (генералізована інфекція)
  - Загальні симптоми можуть включати в себе слабкість, лихоманку та збільшення лімфатичних вузлів.
  - Сифілітична розеола (зображення [\[зображення 01514\]](#) Syphilitic roseola in se...) нагадує поширений вірусний дерматит або токсикодермію.
  - Сифіліди, тобто сифілітичні папули, локалізовані на верхніх кінцівках (зображення [\[зображення 01201\]](#) Secondary syphilis on th...), стопах (зображення [\[зображення 01200\]](#) Syphilides on the sole) або по всьому тілу Сифілітичні папули навколо ануса можуть бути гіпертрофовані як цвітна капуста (широка кондиллома) або некротичні — у пацієнтів з імуносупресією (наприклад, ВІЛ-інфіковані)
  - Сифілітична алопеція, у деяких пацієнтів типова картина плямистого облісіння, що нагадує тканину “поїдену міллю”
3. Пізні симптоми виникають приблизно у однієї третини нелікованих пацієнтів через 10-30 років Найбільш важливі - неврологічні (прогресивний параліч, спинна сухотка) та судинні прояви (аневризма аорти, клапанна недостатність)

## Диференційний діагноз

- Первинний сифіліс
  - Генітальний герпес [\[настанова 00258\]](#) Генітальний герпес Інкубаційний період короткий у разі первинної інфекції, елементи висипу згруповані, болючі. Збільшення лімфатичних вузлів не так виражено, вони м'якої консистенції
  - Інфікування під час коїтусу або при інших механічних подразненнях
  - М'який шанкр [\[настанова 00256\]](#) Рідкісні захворювання, щ...
- Вторинний сифіліс

- Сифілітична розеола (зображення [01514] Syphilitic roseola in se...) може бути схожою на рожевий лишай Жибера [00283] Лишай рожевий, токсикодермію [00296] Гіперчутливість до ліків, кір, краснуху або скарлатину [01014] Кір, епідемічний паротит...
- Сифіліди (зображення [01200] Syphilides on the sole) можуть нагадувати типову форму червоного плоского лишая, псоріаз, коросту або інфекційні ураження стоп (наприклад, дерматомікоз) Широкі конділоми можуть нагадувати гострокінцеві конділоми [00257] Вірус папіломи людини (В...).

## Діагноз

- Клінічна картина
- Серологія
  - Визначення антитіл до *Treponema pallidum* є первинним скринінговим тестом. ІФА є більш чутливим та специфічним методом.
    - Тест стає позитивним через 3-4 тижні після інфікування.
    - Тест ідентифікує антитіла до *Treponema* також у попередньо пролікованих або у латентних випадках, в той час як кардіоліпіновий тест залишається негативним.
    - Завжди пам'ятайте, що треба запитати, чи отримував пацієнт раніше лікування від сифілісу.
    - Позитивний результат верифікується за допомогою імуноблотингу.
    - Кардіоліпіновий тест стає позитивним через 3-4 тижні після інфікування. Низькі титри можуть навести на думку про "серологічний рубець" у випадках раніше пролікованої інфекції або у випадках прихованого сифілісу.
  - Тест гемаглютинації антитіл до *Treponema pallidum* (ТРНА) використовується для підтвердження кардіоліпінового тесту.
    - Стає позитивним трохи згодом після мікрореакції преципітації з кардіоліпіновим антигеном.
    - Специфічність (майже 100%)

- Реакція імунофлюоресценції з абсорбцією (РІФ-абс) - специфічний тест на сифіліс, який застосовується в специфічних випадках (нейросифіліс, підозра на вроджений сифіліс), оскільки він також виявляє антитіла класу IgM.
- Методи, спрямовані на виявлення нуклеїнових кислот, не використовуються у рутинній практиці.

## Лікування [доказ 00212 В] [доказ 07053 C↑↑]

- Бензатину бензилпеніцилін 2,4 млн МО внутрішньом'язово одноразово (первинний і вторинний сифіліс) або один раз на тиждень протягом трьох тижнів (прихований сифіліс).

*Коментар експерта.* Чинний наказ МОЗ України від 07.06.2004 №286 "Про удосконалення дерматовенерологічної допомоги населенню України" (зі змінами) визначає інші підходи до лікування сифілісу.

- Прокаїну бензилпеніцилін 1,2 млн МО один раз в день внутрішньом'язово протягом 10 діб (первинний і вторинний сифіліс) або протягом 21 дня (прихований сифіліс). Нейросифіліс лікується пеніциліном внутрішньовенно.
- Для пацієнтів з алергією на пеніцилін в якості альтернативи застосовуються ін'єкції цефтріаксону (1 г/день протягом 10-21 дня).

## Спостереження і визначення партнерів

- Після антибактеріальної терапії проводять кардіоліпіновий тест через 1, 3 та 6 місяців, та якщо необхідно - через 12 місяців. На початкових стадіях хвороби кардіоліпіновий тест стає негативним у більшості випадків, в інших випадках титр антитіл падає як мінімум до двох розведень, якщо лікування було успішне.
- Всі сексуальні партнери, які були в інфекційному контакті, повинні пройти скринінгове обстеження за допомогою тесту на антитіла до *Treponema pallidum*. Якщо результат - негативний, тест потрібно повторити через 2-3 місяці.
- Про випадок захворювання необхідно повідомити органи охорони здоров'я відповідно до національної нормативно-правової бази.

## Пов'язані джерела

- Кокранівські огляди [\[пов'язані|Syphilis – Related resou...\]](#)
- Інші висновки, засновані на доказах [\[пов'язані|Syphilis – Related resou...\]](#)
- Література [\[пов'язані|Syphilis – Related resou...\]](#)

## Джерела інформації

R1. Janier M, Unemo M, Dupin N et al. 2014 European guideline on the management of syphilis: giving evidence priority. J Eur Acad Dermatol Venereol 2016;30(10):e78-e79. [\[PubMedID|26372738\]](#)

## Настанови

- [Настанова 00258](#). Генітальний герпес.
- [Настанова 00256](#). Рідкісні захворювання, що передаються статевим шляхом: шанкри.
- [Настанова 00283](#). Лишай рожевий.
- [Настанова 00296](#). Гіперчутливість до ліків.
- [Настанова 01014](#). Кір, епідемічний паротит і краснуха (КПК).
- [Настанова 00257](#). Вірус папіломи людини (ВПЛ).

## Зображення

- [Зображення 00266](#). Primary syphilis (lues primaria).



Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd



- [Зображення 01514](#). Syphilitic roseola in secondary syphilis.



Автори та власники авторських прав: HUS (Hospital District of Helsinki and Uusimaa) / Skin and Allergy Hospital Eija Hiltunen-Back Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01201](#). Secondary syphilis on the palm.



Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd



- [Зображення 01200](#). Syphilides on the sole.



Автори та власники авторських прав: Timo Reunala Duodecim Medical Publications Ltd

## Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 00212](#). Antibiotics for syphilis during pregnancy.  
Дата оновлення: 2010-03-10  
Рівень доказовості: B  
Резюме: Penicillin appears to be effective in the treatment of syphilis in pregnancy and in the prevention of congenital syphilis.
- [Доказовий огляд 07053](#). Azithromycin versus penicillin G benzathine for early syphilis.  
Дата оновлення: 2012-09-12  
Рівень доказовості: C↑  
Резюме: Azithromycin may be as effective as benzathine penicillin G for early syphilis.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.  
Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.  
Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

---

Ідентифікатор: ebm00255    Ключ сортування: 012.003    Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-05-24

---

Автор(и): Eija Hiltunen-Back    Автор(и) попередніх версій статті: Timo Reunala    Редактор(и): Heidi Alenius  
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe    Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd  
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

---

Навігаційні категорії

EBM Guidelines    Infectious diseases    Internal medicine    Urology    Dermatology    Neurology

---

Ключові слова індексу

mesh: Syphilis    Lues    mesh: syphilis, primary    mesh: syphilis, secondary    mesh: syphilis serology  
mesh: Sexually Transmitted Diseases    mesh: Ulcer    mesh: roseola    mesh: Neurosyphilis    mesh: antimicrobial therapy  
mesh: Fluorescent Treponemal Antibody-Absorption Test    mesh: late symptoms    mesh: Penicillin G, Procaine    mesh: Doxycycline  
mesh: primary symptom    mesh: Ceftriaxone    mesh: penicillin allergy    mesh: cardiolipins    mesh: TPHA test  
mesh: syphilis, cutaneous    mesh: Serology    mesh: Treponema pallidum    mesh: symptom, secondary    mesh: TPHA  
mesh: titer    speciality: Dermatology    speciality: Infectious diseases    speciality: Internal medicine    speciality: Neurology  
speciality: Urology    icpc-2: X70    icpc-2: Y70